

СТАНОВИЩЕ

на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално
направление 7.4. Обществено здраве

на тема:

„Роля на кинезитерапията за подобряване качеството на живот на жени с постурален цервикоторакален болков синдром“

с автор Елена Желева (докторант към катедра „Спортна медицина“ в НСА
„В. Левски“) и научен ръководител проф. д-р Диана Димитрова, доктор

Автор на становището: доц. Жанна Готова, доктор

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният комплект материали и документи от Елена Желева е съобразен с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение, Закона за Висше образование, както и с правилника на НСА „В. Левски“ за условията и реда за придобиване на ОНС „доктор“.

2. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Темата на разработения дисертационен труд е несъмнено актуална и засяга медицински проблем с голямо клинично, прогностично и социално значение. Проследен е резултатът от прилагането на комплексна кинезитерапевтична програма от две експериментални методики с включени миофасциални и мекотъканни мобилизационни техники, комбинирани със специални упражнения за мускулните вериги при жени с постурален болков синдром в цервикоторакалната област. Интердисциплинарният характер на проблема определя необходимостта от изясняването на рисковите фактори за възникване на болковата симптоматика и разработването на различни кинезитерапевтични методики за въздействие върху миофасциалните меридиани и цялостното повлияване на организма – най-вече върху мускулните вериги, които имат голяма роля за поддържане стойката на тялото.

3. Структура на дисертационния труд

Дисертационният труд и автореферат към него са добре структурирани и отговарят на общоприетите критерии. Дисертацията е написана на 163 страници,

разделена в 7 глави. Отделните раздели са добре балансирани. В дисертацията се съдържат 95 фигури, 35 таблици и 1 схема, които са информативни и нагледно представят резултатите на работата. Авторефератът е в обем от 37 страници и представя основните данни, изнесени в дисертационния труд.

В литературния обзор се акцентира върху важността на теоретичния модел Health-Related Quality of Live (HRQoL) за демонстриране аспектите на хроничните мускулно-скелетни дисфункции и планиране на лечението им. Постуралният болков синдром е добре отдиференциран.

Също така, прави впечатление и относителния анализ за честотата на разпространение на болката и дискомфорта в цервикален и цервикоторакален дял в световен аспект, но използваните литературни източници и проучвания са сравнително стари.

Хипотезата, целта и задачите на дисертационния труд са добре формулирани.

Успешно се апробира набор от функционално-диагностични кинезитерапевтични тестове за определяне на кинезитерапевтичния потенциал, на чиято основа е приложена индивидуалната и комплексна кинезитерапевтична програма от две експериментални методики.

Данните от проведените изследвания са обработени статистически със SPSS 13.0. Получените резултати се различават значително в контролната и експерименталните групи (в полза на експерименталните), като най-добри резултати са отчетени при комбинирането на мануалните лечебни техники и упражненията, включващи големи мускулни групи.

Изводите отговарят на поставените задачи.

4. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Проучването, чрез приложените експериментални методики в съчетание с комплексния и системен кинезитерапевтичен подход, потвърждава още веднъж възможността за редуциране на болковата симптоматика и подобряване качеството на живот при пациентки с цервикоторакален болков синдром.

5. Лично участие на докторанта

Оценявам високо личното участие на докторанта в изготвянето и представянето на дисертационния труд, предвид факта, че повечето от изследванията и процедурите, свързани с проучването, както и обработката на резултатите, са проведени още през 2015г.

6. Автореферат

Авторефератът отговаря по съдържание на дисертацията и изискванията. Отразява основните моменти от проучването, включени са фигури и таблици от дисертацията. Представени са също списъци с публикации и участията в научни форуми, както и основните приноси на докторантката.

7. Препоръки, бележки и въпроси

С оглед на това, че докторантката е взела предвид повечето препоръки след представянето на дисертацията на първичното звено и фактът, че актуализирането на използваната литература времево е било непосилно за нея преди разпечатването на хартиен носител на дисертационния труд, не установих наличие на други сериозни неточности и противоречия.

Според мен, изключително стойностно за дисертационния труд би било сравнителното разглеждане на собствените резултати спрямо публикуваните данни на съвременни автори, което можеше да се отбележи в обсъждането на резултатите и дискусията.

Имам 2 въпроса към докторантката:

- Защо мислите, че настоящите данни сочат, че значимите рискови фактори, които предизвикват мускулно-скелетните дисфункции в областта на шията и горен торакален отдел се наблюдават предимно при жени? На какво се дължи този казус?
- Защо е използвана само една позиционно освобождаващата техника (ПОТ) за *m. trapezius pars descendens* (фиг.18, стр. 78)? Тя достатъчна ли беше и на какъв принцип сте избрали точно този мускул?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Предвид гореизложеното, давам своята положителна оценка за дисертацията и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Елена Желева.

София
17.10.23г.

Изготвил становището: доц. Жанна Готова, доктор

Ph.D. Thesis Evaluation Report

Name of candidate: Elena Zheleva

Thesis title: **"The role of kinesitherapy in improving the quality of life of women with postural cervicothoracic pain syndrome"**

Supervisor: Prof. Dr. Diana Dimitrova, PhD

Reviewer: Assoc. prof. Zhanna Gotova, PhD

1. General presentation of the procedure and the candidate

The submitted set of materials and documents by Elena Zheleva complies with the requirements of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations for its implementation, the Law on Higher Education, as well as with the regulations of the NSA "V. Levski" for the conditions and procedure for obtaining the PhD.

2. Relevance of the subject matter and definition of the research problem, scope and goals

The topic of the developed dissertation is very common and concerns a medical problem of great clinical, prognostic and social importance. Is investigated the result of the application of a complex kinesiotherapy program of two experimental methodologies involving myofascial and soft tissue mobilization techniques combined with special muscle circuit exercises in women with postural pain syndrome in the cervicothoracic region. The interdisciplinary nature of the problem determines the need to clarify the risk factors for the onset of pain symptomatology and to develop different kinesiotherapy methods to treat the myofascial meridians and the overall influence of the body – especially the muscle chains, which play a big role in maintaining body posture.

3. Methods, conclusions and thesis structure

The dissertation and its abstract are well structured and meet the generally accepted criteria. The dissertation is written in 163 pages, divided into 7 chapters. The individual sections are well balanced. The dissertation contains 95 figures, 35 tables and 1 diagram, which are informative and present the results of the work clearly. The abstract consists of 37 pages and presents the main data presented in the dissertation.

The literature review focuses on the importance of the Health-Related Quality of Live (HRQoL) theoretical model for demonstrating aspects of chronic musculoskeletal dysfunctions and their treatment planning. Postural pain syndrome is well differentiated.

Also, the relative prevalence analysis of cervical and cervicothoracic pain and discomfort worldwide is impressive, but the literature and studies used are relatively old.

The aim and objectives of the thesis are well formulated.

The set of functional diagnostic kinesiotherapy tests to determine kinesiotherapy potential is successfully validated, on the basis of which the individual and complex kinesiotherapy program of two experimental methodologies is applied.

The data of the studies were statistically processed with SPSS 13.0. The results obtained differed significantly in the control and experimental groups (in favor of the experimental groups), with the best results reported when combining manual treatment techniques and exercises involving large muscle groups.

The conclusions are consistent with the objectives.

4. Contribution to knowledge and practice

The study, through the applied experimental methods in combination with the complex and systematic kinesiotherapy approach, confirms once again the possibility of reducing pain symptomatology and improving the quality of life in patients with cervicothoracic pain syndrome.

5. Personal participation of the candidate

I highly appreciate the personal involvement of the Elena Zheleva in the preparation and presentation of the thesis, given that most of the research and procedures related to the study, as well as the processing of the results, were already conducted in 2015.

6. Dissertation abstract

The abstract meets the dissertation content and requirements. It reflects the main points of the study, figures and tables from the dissertation are included. Lists of publications and participation in scientific forums are also presented, as well as the main contributions of the candidate.

7. Recommendations

In view of the fact that the candidate has taken into account most of the recommendations after submitting the dissertation to the primary unit and the fact that updating the literature used was impossible for her in terms of the short time span before the dissertation was printed, I found no other serious inaccuracies or contradictions.

In my opinion, a comparative examination of the dissertation's own results against published data of contemporary authors would have been of great value to the dissertation, and this could have been noted in the discussion of the results.

Questions to the defendant:

- Why do you think the current evidence suggests that the significant risk factors that cause musculoskeletal dysfunction in the neck and upper thoracic region are predominantly seen in women?

- Why was only one positional release technique (PRT) used for m. trapezius pars descendens (Fig. 18, p. 78)? Was it sufficient and on what principle did you choose this particular muscle?

CONCLUSION

For the reasons under consideration named above I recommend the PhD thesis of Elena Zheleva entitled "The role of kinesitherapy in improving the quality of life of women with postural cervicothoracic pain syndrome" for acceptance.

Sofia
17.10.23.

Assoc. Prof. Zhanna Gotova, PhD